

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.

Velja za vse leto..... \$6.00
Za pol leta..... \$3.00
Za New York celo leto... \$7.00
Za inozemstvo celo leto... \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON. 2876 CORTLANDT

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 75. — STEV. 75.

NEW YORK, FRIDAY, MARCH 31, 1922. — PETEK, 31. MARCA, 1922.

VOLUME XXX. — LETNIK XXX.

KONČNE PRIPRAVE ZA PREMORGARSKO STAVKO

KONENČI NAČRTI ZA VELIKO STAVKO PREMORGARJEV SO BILI ZAVRŠENI NA OBEH STRANEH. — STAVKO SE BO VO DILO IZ POČETKA IZ NEW YORKA, KI JE GLAVNI STAN PREDSEDNIKA PREMORGARSKO UNIJE.

Konečne načrte za veliko stavko premorgarjev, v kateri bi 795.000 unijskih premorgarjev odložilo svoje orodje v petek ob polnoči in ki bo vodena iz mesta New Yorka tekom prvih par dni, so završili uradniki United Mine Workers of America ter premorgarski delodajalci.

Gotova stvar je, da ne bo moglo v teku tednov pri pogajanjih, ki se vrše v New Yorku glede plačilne lestvice za antracitne premorgarje.

John L. Lewis, predsednik premorgarske unije, bo v New Yorku, ko se bo stavka pričela, ter bo napravil mesto New York za svoj glavni stan tekom prvih dni stavke, nakar namerava obiskati različna važna antracitna in bituminozna polja.

Pozivi na stavko so bili nabiti v premorgarjih obeh vrst, — je objavil danes Filip Murray, podpredsed. United Mine Workers. Čeprav so dali izraza za upanja da se bodo pogajanja za novo plačilno lestvico antracitnih premorgarjev obnovilo z večjo naglico niso hoteli danes niti premorgarji, niti delodajalci napovedati vnaprej, če bo ta dogovor sklenjen še predno bo pričela delala občutiti posledice stavke, to je pomanjkanje premoga.

Naprosilo se nas je naj podpremo svoje zahteve za višje plače in da storimo to, moramo imeti časa, — so izjavili delavski člani komiteja, obstoječega iz osmih članov.

Mi smo pripravljene čakati, dokler ne bodo premorgarji v polnem predložili svoje stvari. Nato pridemo na vrsto mi, da pojasnimo svojo stvar, — so rekli delodajalci.

Po teh komentarjih so se zopet lotili razprave glede cele mase podatkov o življenjskih stroških, povišanjih plače, nevarnostih industrije, mehanični produkciji in o težnih dobičkih, katere temelje zastopniki premorgarjev devetnajst zahteve slednjih. Med drugimi ustrajajo pri zahtevi za dvajset odstotno povišanje plač kontraktih delavcev, pri zahtevi plače \$5.20 na dan za neizurjane dnevne delavce ali dinarje, nadaljevanje "check-off" sistema, potem katerega kolektivna delodajalci unijskih pristojbine članov ter enakomerno plačilne lestvice za strojne delavce.

Na vse te zahteve so imeli dosedaj delodajalci le en sam odgovor: — Plače v antracitni industriji je treba znižati.

Delodajalci niso dosedaj še pojasnili, kakšen odstotek znižanja plač bodo zahtevali.

Plače v drugih industrijah so padle, — je rekel zastopnik delodajalcev, Warriner. — Primerno skrčenje plač mora biti uveljavljeno tudi v premorgarski industriji. Nižji življenjski stroški opravičujejo to. Nezmoglost javnosti, da kupuje premog za sedanje cene, zahteva, da se ga prodaja ceneje.

Mi moramo skrčiti produkcijske stroške, povečati trg za premog, nuditi premorgarjem bolj stalno delo za nižjo plačo ter s tem pomagati pri odpravljanju prevladujoče industrialne depresije.

Na to je odgovoril Filip Murray, podpredsednik United Mine Workers, da je pripisovati stagnacijo v premorgarski industriji potratnim produkcijski metodam, prevelikim dobičkom, kršenjem postav o dobavi in povprševanju pri kontroliranju trgov in cen. Rekel je nadalje, da so življenjski stroški v premorgarskih okrajih poskočili, dočim so ostale plače stalne.

Indianapolis, Ind., 30. marca. — Kaj hočejo imeti premorgarji v

novih plačilnih kontraktih z delodajci?

Na kratko rečeno hočejo antracitni premorgarji povišanje plač, dočim hočejo bituminozni premorgarji obdržati sedanje plače. Delodajalci v obeh poljih pa hočejo skrčiti plače. Čeprav vključujeta obe strani številne druge zahteve v svoje predloge, predstavljajo vendar plače glavno sporno vprašanje. Na kratko so zahteve premorgarjev naslednje:

Premorgarji v bituminoznih poljih: — Odpravljanje različnih plač v enem okraju ali med dvema okrajema, tako da bo posledica povišanje plače za gotove delavce, dočim bi se nikomur ne skrčilo plače. Ustanovljenje šest urnega delavnika ter petdnevnega delavnega tedna. Plača in pol za prekurno delo. Dvojna plača za delo v nedeljo in praznikih. Tedensko izplačevanje. Kontrakti glede plač za dve leti, da 31. marca 1924.

Antracitni premorgarji: Dvajset odstotkov povišanje plač za delavce, ki delajo na tone in povišanje za en dolar na dan za dinarje; odpravljanje podkontraktov potom individualnih dogovorov; ustanovljenje "check-off" sistema; kolektiviranja unijskih pristojbin od strani delodajalcev; enoličnost plač za iste vrste dela; razširjenje osemurnega delavnika na tak način, da bo obsegal vse delavce; povišanje plače za prekurno delo in kontrakt za dve leti, do 31. marca 1924.

KARLU SE JE OBRNILO NA BOLJŠE.

London, Anglija, 30. marca. — Prejčnji avstrijski cesar Karol, ki je smrtonevarno zbolel v prognanstvu na Madajri, je soglasno z največjimi poročili, boljši. Zdravniki so že obupali nad njim. Te poročilo je bilo poslano v sredo ob treh popoldne ter pravi, da je bolnik veliko bolj in da imajo zdravniki upanje, da bo okrevala.

Belezen, namreč pljučnica, je že tako napredovala, da so se morali zdravniki poslužiti kisika, katerega so mu vdihavali.

Posiljateljem denarja na znanje.

Pri kr. poštnem čekovnem uradu v Ljubljani smo izposlovali, da dobimo vboedeče za vsako našo na kazilo izpletno potrdilo s podpisom naslovljenca ali njegovega pooblaščenca.

Eporazumno s tem ne bomo za naprej več razpošiljali dosedaj običajnih obvestil z označbo Zneva, ko je bil odposlan denar in Ljubljane na radno pošto. Mesto teh obvestil bomo poslali za vsako denarno pošiljatev, ki smo jo prejeli dne 9. decembra 1921 ali kasneje, izplačilno potrdilo s podpisom naslovljenca oziroma nje govega pooblaščenca.

Te vrste potrdila pa prihajajo večkrat le počasi z radnih pošt nazaj v urad čekovnega urada v Ljubljani, kjer se zbirajo in šele nato odpošljejo v Ameriko; rad tega ter drugih možnih zamud nam bo mogoče razpošilati potrdila šele v približno devetih tednih od dneva, ko smo izdali prejeto potrdilo oziroma kakorkoli isto prejmemo. Denar pa bo neglede nato izplačan enako hitro in pod istim pogoji kot dosedaj.

Frank Sakser State Bank

CARUSOV NASLEDNIK?

V neki brokijnski pralnici dela Giuseppe Argentino, o katerem pravijo, da zna dve notii višje za peti kot pa pokojni Caruso. Slika nam ga kaže pojočega pri delu. Ko so ga vprašali, če bi šel k gledališču, je odvrnil, da za nobeno ceno ne.

"SIAMSKA DVOJČKA" STA SKUPAJ UMRLA

Zdravniki niso mogli izvršiti operacije in če bi jo mogli, bi je ne smeli, ker je prepovedal brat.

Chicago, Ill., 30. marca. — Jožefa in Roza Blažek, "Siamska dvojčka", sta umrli danes zjutraj v neki tukajšnji bolnici.

Smrt Jožefe je nastopila prva in par sekund pozneje je sledila smrt njene sestre. Zdravniki so izjavili zgodaj ponoči, da bo v slučaju ene izmed sestri druga hitro umrla za njo, kajti brat obeh, Frank Blažek, ni hotel dati dovoljenja, da bi se izvršilo operacijo v namenu, da se loči telesa obeh.

Sestri sta bili v bolnici deset dni. Jožefa je imela rmenico in pljučnico. Malo pred njeno smrtjo pa se je lotilo Roze umetje sapnika.

Vse je bilo pripravljeno za operacijo in zdravniki so vprizorili slehni napor, da rešijo življenje Jožefe, a vse upanje se je opustilo krog polnoči, soglasno z dr. Breakstone-om, načelnikom kirurškega oddelka v bolnici.

Skusal sem dobiti privoljenje brata za operacijo, da se reši življenje Roze, a on ni hotel dati tega dovoljenja, — je izjavil zdravnik.

Dr. Breakstone je pojasnil, da bi bilo treba kaj delikatne operacije. Pred smrtjo obeh pa je dal izraza mnenju, da je bila fiziološka sorodnost obeh sestri tako življensko bistvena, da bi v slučaju smrti ene umrla tudi druga, še predno bi se moglo ločiti vez mesa in kosi, ki je spajala obe.

Čeprav sta imeli sestri ločena dihalna in obistna sistema, je rekel dr. Breakstone, sta imeli vendar le en par sekundarnih prebavnih organov.

Roza je bila enkrat poročena ter se je pisala Dvorak. Zapustila je sina, starega enajst let, ki je normalen. Njen mož je bil kapitan v nemški (?) armadi ter padel leta 1917 v bitki. Poročila se je pred petnajstimi leti. Njena sestra Jožefa ni bila nikdar poročena.

Sin Franc je bil pri postelji matere, ko je umirala, čeprav je bila preje manj kritično bolna kot pa njena sestra. Sestri sta bili potomki normalni starišev v Čehoslovski ter sta bili rojeni pred dva in štirideseti-

RUSKA JUSTICA V ROKAH KMETOV

Stradajoči ruski kmetje so sumarično kaznovali tatu, ki je ukradel zaloge pomožne administracije.

Sterlitamak, Sovjetska Rusija, 30. marca. — Potem ko je priznal na javnem zborovanju, da je vlomil v kuhinjo Ameriške pomožne administracije, št. 175, kjer se je prehranjale petdeset stradajočih otrok, je bil neki kmet, Isanguz Bajnasarov, pretepen s gorjačami lo smrti.

Tatvina je bila izvršena dne 12. februarja v vasi Abakmanov v Bakširski republiki. Otravnava in eksekucija pa se je izvršila dne 14. februarja. Popolen, a enostaven rekord glede tatvine, zajetja ter izvršenja smrtno kazni je vsebovan v oficijelnem protokolu, kojega prepis se nahaja v rokah komiteja Ameriške pomožne administracije ter v onih vlade.

Soglasno s tem protokolom so prišla prva ameriška živila za stradajoče otroke v vas pričetku februarja in prehranjanje otrok se je pričelo dne 10. febr. v noči 12. februarja pa je nekdo vlomil v kuhinjo ter odnesel vsa živila, z izjemo bakse kakao ter 21 škatelj kondenziranega mleka. Zaloga živil naj bi zadostovala za naslednjih osem dni, dokler bi ne prišle nadaljne zaloge.

Tat je prišel v kuhinjo s tem, da je razbil dve ključavnici ter tudi napravil luknjo v notranjem zidu kuhinje, napravljenem iz pleha. Kakorkihor je bila tatvina razkrita, je bila cela vas takoj na nogah in vsi so pričeli iskati ukradena živila in tatu. Bajnasarov so prijeli, ko so našli v njegovi koči neki železni drog, kojega navzočnosti ni mogel pojasniti.

Zaslišan, je prijeli mož priznal svojo tatvino. Rekel je, da je odnesel živila v neko drugo vas. Radi podlosti zločina in ker so bila s tem ogrožena življenja otrok, je bil Bajnasarov obsojen na smrt. Smrtno obsodbo se je izvršilo na javnem trgu vasi na tak način, da so pretepli obsojenega z gorjačami toliko časa, dokler ni bil mrtev.

Edini izobraževalni človek je sestavljal poročilo, v katerem je opisal celo zedevo in 20 nadaljnih kmetov svoje prste v pričevanje. Dokument je bil nato poslan obistim, ki so preskrbele Ameriški pomožni administraciji poverjen prepis in prevod.

NOVI FAŠISTOVSKI IZGREDI V ITALIJI.

Rim, Italija, 30. marca. — Iz raznih delov dežele poročajo o novih spopadih med fašisti in socialisti Blizu Carrare, jer je svetovoznani kamenolom, je bil ustreljen znani anarhist Musset, ke se je izprehajal s svojo ženo po cesti, kjer so paradirali fašisti.

V Parmi je bil ubit neki fašist tekom spopada med sindikalisti in fašisti.

V Leghornu se je razpočila bomba, ki je ranila sedem oseb. Dva komunisti sta bila aretirana.

Pozor potnik!

Parnik "Argentina", ki je imel 29. aprila odpluti v Trst, je preklpan. 20. maja pa bo odplul v Trst parnik.

"President Wilson". III. razred do Trsta \$102.50; II. razred \$160.00 in \$5.00 vojne davka.

Vsa pojasnila daje tvrdka Frank Sakser State Bank, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.

NOVA NASILJA NA IRSKEM

MALKONTENTI V IRSKI REPU BLIKANSKI ARMADI SO ZAŽGALI NAPRAVE DUBLINSKE GA LISTA. BAJE RADI OBJAVLJENJA NA KONVENCIJI VES PAPIR JE UNIČEN. ZAGORJEN UMOR.

Dublin, Irsko, 30. marca. — Velik oddelek oborožnih mož je danes zgodaj zjutraj napadel osovboje lista Greenan's Journal, razbil stroje, razlil gazolin po tleh in stopnjicah ter zapalil poslopje.

Napadalcev je bilo nekako petdeset ter niso bili maskirani. Prezeli so telefonske žice, prisilili osobje z revolverji v rokah, da se je umaknilo v neko sobo, nakar so razbili stroje, polili po tleh gazolin ter zažgali poslopje.

Vsled požara je največ trpela zaloga tiskovnega papirja, katero je imel list.

Domneva se, da je bil napad posledica objavljanja nekega poročila v tem listu, ki se je tikalo postoparje tajne konvencije de Valereve stranke v irski republikanski armadi. Ta konvencija se je vršila, kakor znano, v nedeljo.

Belfast, Irsko, 30. marca. — Smrt Samuela Mallena, kojega truplo so našli večeraj na White

SESTRA DANSKEGA KRALJA SE BO MOŽILA

Kodanj, Dansko, 30. marca. — Pravijo, da se bo princeznja Tira, sestra kralja Kristjana, v kratkem poročila z nekim gardnim častnikom, ki pa ni plemenitaš. Zaljubljena sta baje že več let, a kralj je dosedaj odločno zanimal svoje privoljenje za poroko.

Poroka angleške princeznje Mary z navadnim človekom, pa je povzročila izpremembo v stališču danskega kralja.

Princeznja je stara 42 let.

PROFESOR EINSTEIN V PARIZU.

Pariz, Francija, 30. marca. — Dr. Albrt Einstein, po mnenju številnih ljudi najbolj kunšten človek sedanjega časa, je dospel večeraj v Pariz in sicer kot prav demokrat v drugem razredu. Velikega sprejema ni bil deležen, kajti na kolodvoru je bilo le par profesorjev, ki so čakali nanj.

On je takoj odšel v podzemsko železnico in izignil.

Roek cesti, je morala biti posledica neke vrste eksekucije. Izvedlo se je, da ga je odvedel oddelek mož, ki so izgubili delo in ki so čakali na svojo podporo kot nezaposleni. Odvedli so ga na mesto, kjer so pozneje našli njegovo truplo.

Tečemu popoldnevu so potisnili njegovo izkaznico, s katero je šel po podporo, skozi vrata njegovega stanovanja. Njegova žena je pobrala izkaznico ter se ravno vpraševala, kaj naj to pomeni, ko ji je prinesla policija vest o usodi, ki je zadela njenega moža.

V ANGLIJI SE POPLJE VEČ ŽGANJA KOT PREJE.

London, Anglija, 30. marca. — Zavzivanje žganih pijač na angleških otokih se je povečalo in zavzivanje piva se je zmanjšalo, soglasno z ugotovitvami, katero je podal v parlamentu finančni tajnik Sir Horne.

Kancelar je rekel, da izpije sedaj vsak človek po sedem in pol kvartov piva proti desetim in pol kvartu piva leta 1913 ter skoro tri kvarte žganih pijač proti enem kvartu in pol v istem času.

W. Ashley, koalicijski unijonist, je vprašal kancelarja, če mu je znano, da ne vsebuje današnje angleško pivo nobenega alkohola.

— Jaz nisem tako familijaren s tem predmetom kot galantni član zbornice, — je odvrnil finančni minister, ki nosi naslov kancelarja blagajne.

BOSTONSKA UNIJA ZAHTEVA JAVNA ZBOROVANJA.

Boston, Mass., 30. marca. — Publicitetni komitej bostonske centralne delavske unije bo pripravil na sestanku te organizacije v nedeljo, naj bodo vsa zborovanja unije odprta za splošno občinstvo. Glasi se, da je to del programa organiziranega dela, da so seznanji ljudi z unijskimi principii in cilji.

Dosedaj so bile centralne unije otvorne le za delegate s centralno unijo spojenih drugih unij.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

Na potem naše banke izvršujejo po niski cen, zaresilive in hitro. Večraj se bde naše cenolede:

Jugoslavija:

Razpošilja na radno pošto in izplačuje "Kr. poštni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani.		
300 kron	\$ 1.15	1,000 kron \$ 3.70
400 kron	\$ 1.55	5,000 kron \$18.00
500 kron	\$ 1.90	10,000 kron \$35.00

Glasov narodne ministrstva za pošto in brzavoje v Jugoslaviji je sedaj mogoče čim nakazovalni veske potom pošte odinole v dinarjih; za vsako štiri krome bo izplačan en dinar; razmerje med dinarjem in krome ostane torej neizpremenjeno.

Italija in zasečno ozemlje:

Razpošilja na radno pošto in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.		
50 lir	\$ 3.10	500 lir \$27.50
100 lir	\$ 5.70	1000 lir \$54.00
300 lir	\$16.50	

Nemška Avstrija:

Razpošilja na radno pošto in izplačuje "Adriaticke Bank" in Durnaj.

Radl velikanskih razlik v tečaju izplačujejo sedaj v Avstriji cenno ameriške dolarje. Naša pristojbina za vsake posreženo nakazilo do \$10.— znaša 50 centov; od \$10.— do \$50.— po \$1.—; za vsake nakazila po 2 centa od dolarja.

Pod istimi pogoji izstavljamo tudi dolar-čeki in pošiljamo ameriške dolarje v Jugoslavijo in v Italijo.

Vrednost denarja sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; in tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po cenah letoga dne kot nam pošiljamo denar čepce v rok.

Kot generalni zastopniki "Jadranske Banke" in njunih podružnic imamo najamčeno izstavljamo ugodne pogoje, ki bodo veliko koristni za vas, ki se ho ali se bodo posluževali naše banke.

Denar nam je pošiljati najbolje po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York, N. Y.

"GLAS NARODA"

(SLOVENIAN DAILY)

Owned and Published by
Slovenic Publishing Company
(A Corporation)

FRANK SAKSER, President LOUIS BENEDIK, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Addresses of Above Officers:
52 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenimi nedelj in praznikov.

Za celo leto velja list za Ameriko \$6.00 Za New York za celo leto \$7.00
in Canada \$8.00 Za pol leta \$3.50
Za pol leta \$3.00 Za inozemstvo za celo leto \$7.00
Za četrt leta \$1.50 Za pol leta \$3.50

GLAS NARODA
(Voice of the People)
Issued Every Day Except Sundays and Holidays.
Subscription Yearly \$6.00

Advertisements on Agreement.

Doplet brez podpisa in esehnosti se ne prelokuje. Denar naj se blagovni po-
služi po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov prosimo, da se nam
tudi prejmo blivalke naznaniti, da hitreje najdemo naslovilca.

GLAS NARODA
52 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876

ZGODOVINSKI SPOMIN.

Dobro znana primera napetosti v odnosih med Nemčijo in Francijo pred zadnjo vojno se je završila leta 1905. Pojavila se je v zvezi z maroško zadevo ter politiko francoskega ministra za zunanje zadeve, Delcasse-ja.

Njegova resignacija je bila prisiljena, kot se je glasilo v onem času, na zahtevo Nemčije in pozdravili so jo kot odlično trinitnem diplomacije, ki je vključeval tudi gotovo ponižanje za Francijo.

V zadnjem času pa so bila objavljena pričevanja, ki kažejo, da se je nemška vlada prepričala o trdnosti tal, na katerih je stala, predno si je držnila obvestiti francoskega ministrskega predsednika, da ne more voditi nadaljnjih pogajanj z Delcasse-jem.

Joseph Galtier je izjavil, da je rekla princesinja Buelow, žena takratnega nemškega kancelarja: — Mi nismo zahtevali glave M. Delcasse-ja. Ponudili so nam jo.

Na temelju tega razkritja, je neki prejšnji francoski poslanik, M. Paleologue, ki je bil tesno zvezan z Delcasse-jem v zunanjem uradu leta 1905, nadalje razpredel tozadevno povest.

Dne 26. aprila imenovanega leta je priredil nemški poslanik v Parizu banket na čast takratnemu francoskemu ministrskemu predsedniku, M. Rouvieru. Naslednjega dne je šla iz nemškega poslanstva v Berlin brzojavka. Francoska tajna služba je brzojavko prestregla ter jo dešifrirala. Na koncu te brzojavke je nemški poslanik informiral svojega kancelarja, da mu je francoski ministrski predsednik zagotovil, da si želi Francija miru "za vsako ceno". V brzojavki pa se je glasilo za tem: — Deset minut pred banketom sem sprejel obisk neke osebe, ki je zaupnica M. Rouvierja in ta me je informirala, da bi predsednik ministrskega sveta radovolje privolil v padeč M. Delcasse-ja.

To je bil zadosten migljaj za Berlin. V teku par dni je pričelo nemško poslanstvo pristiskati na vlado, naj odstrani Delcasse-ja. Malo pozneje pa sta dva emisarja kancelarja Buelowa poslala ministrskemu predsedniku Rouvieru naslednje obvestilo:

— Nemška vlada se zaveda, da se pogaja M. Delcasse za zvezo z angleško vlado. Če bi bila ta zveza sklenjena, bi Nemčija takoj napadla Francijo. Posledica tega je bila neizogibna. Dne 6. junija je Delcasse zapustil svoj urad kot zunanji minister.

Ta dogodek je več kot primera načinov, katerih se poslužuje tajna diplomacija. Pomaga nam razumeti vedno naraščajočo aroganco nemške vlade v svojem postopanju s Francijo ter slabo pogodeno nemško zaupanje, da se bo Francija rajše vdala v vsako stvar kot pa prišla za meč ter se borila.

Bil je brez dvoma ta navidezno sijajni uspeh nemške diplomacije leta 1905, kateremu je sledila leta 1909 slična diplomatska zmaga v zvezi z aneksijsko Bosne in Hercegovine od strani Avstrije, ki je povedla nemško vlado in njeno diplomacijo do viška nesramnosti in ignorance, katero je pokazala avgusta meseca leta 1914, ko je izročila svoje povsem nemogoče zahteve M. Vivianu-ju.

Ta diplomatski nemški pisnik pa je hodil preveč pogosto k vodnjaku ter se vsled tega tudi konečno razbil.

Dopis

Chicago, Ill.

Delavskih razmer ne bom opisoval, ker so daleč pod ničlo. Opisati hočem le napredek Slovencev v tem ogromnem mestu.

Vstanovili smo samostojno društvo ter mu dali ime "Zarja". Staro je nekako 4 mesece ter ima sedaj približno 250 članov in članice. Lep napredek! Društvo plača \$6.00 bolniške podpore in za vsakim umrlim članom ali članico koliko članov in članice, toliko dolarjev.

Pokojni Martin Konda je bil prvi, katerega nam je vzela kruta smrt iz naše sredine.

Tudi v trgovini se dobro vodi-
zajo. Fred Zajec, 1622 Blue Island
Ave., je otvoril novov salon. Pri-
hjem se dobi od vode do najbolj-
sega vse, kdor kar želi. Za dober
prigrizek ali celo kosilo in večerjo
preskrbi naš rojak Geo. Volcan-
sek, 1804 South Racine Ave. Mo-
dernno urejen restavrant je bil
otvoren zadnjo soboto zvečer, 25.
marca.

Kakor se sliši, bomo dobili tudi
slovenskega urarja v našo nase-
lino in še več drugih obrtnikov.
Vesele velikonočne praznike že-
lim vsem študentjem G. N.

Naročnik.

Prihod prijateljev in sorodnikov v Združene države. Peter Zgaga

(Jugoslavanski oddelek L. L. I. S. New York.) — V informacijo onih tujerodcev, ki želijo, da njihovi sorodniki ali prijatelji pridejo v Združene države, je državni department izdal sledeča navodila:

Opozarja se na obstoječe predpise glede viziranja potnih listov onih inozemcev, ki želijo potovati iz inozemstva v Združene države. Da se izognejo predolgem zavlačevanju, se treba natančno ravnati po sledečem postopanju:

Mnogi inozemci, ki živijo sedaj v inozemstvu in ki bi radi prišli v Združene države, imajo tukaj prijatelje ali sorodnike, ki hrepenijo po njihovem prihodu. Ti prijatelji in sorodniki v Združenih državah naj pišejo dotičnim inozemcem o teh predpisih ter priporočajo, da naj oni strogo sledijo sledečim navodilom:

1. Naj si pribavijo potni list — passport — od inozemske vlade, pod katero spadajo.
2. Naj osebno predložijo ta potni list ameriškiemu konzularnemu uradniku, v delokrogu katerega sedaj živijo. V konzularnem uradu naj vložijo prošnjo za viza, ki naj jim dovoli potovanje v Združene države. S seboj naj prinesejo tri male fotografije in predložijo naj pisma ali zaprisežene izjave svojih prijateljev ali sorodnikov, živčih v Združenih državah. V teh izjavah naj bo navedeno državljanstvo, dotičnega sorodnika ali prijatelja v Združenih državah, koliko časa je že nastanjen v Združenih državah, v kakem sorodstvu ali razmerju je on do prosilca, prosilčeva sta-

rost ali državljanstvo, zakaj želi priti v Združene države, dali je prosilec v stanu vzdrževati samega sebe in da li so sorodniki in prijatelji v Združenih državah v stanu in voljni primerno skrbeti za njega ob njegovem prihodu.

Pristojbina za sestavo inozemčeve izjave ali prošnje znaša en dolar in pristojbina za vizo znaša devet dolarjev. Te pristojbine mora plačati inozemec konzularnemu uradniku v inozemstvu.

Obstoječi predpisi določajo, da noben inozemec ne sme stopiti na ameriška tla, ako njegov potni list ne nosi vizuma katerega ameriškega konzularnega uradnika v inozemstvu. Ta viza naj se dobi od konzula, ki je najbližji kraju, kjer inozemec stanuje.

Ameriški konzuli v vseh državah imajo natančna navodila, koga naj dajo vizo in komu naj ga odrečejo. Prošnje za vizo v nekaterih posebno izdanih slučajih morajo biti predložene državnemu departmentu v odločitev, ali te prošnje morajo biti predložene preko ameriškega konzula, pri komur je inozemec vložil prošnjo za vizo. Državni department ne more ničesar ukreniti v takih slučajih, dokler ne dobi udatnega sporočila od svojih uradnikov v inozemstvu.

Važno je zapomniti si sledeče: sorodniki ali prijatelji v Združenih državah naj se nikakor ne obnejo v teh stvareh na državni department, marveč morajo inozemci sami naravnost vložiti prošnjo na ameriške konzularne uradnike v inozemstvu.

Iz Slovenije.

Preveč veronala zavžila.

Stefanija Maurin, uradnica, stanujoča v Dalmatinski ul. v Ljubljani, je že dalje časa tožila, da ne more spati. Ko je 23. febr. zjutraj gospodinja zapazila, da Maurinova še ni vstala, je šla pogledat v njeno sobo. Našla je v trdem spanju, na tleh pa polno praznih zavjokov veronala. Ki ga je Maurinova zavžila. Gospodinja je takoj poklicala zdravnika, ki je odredil, da so Maurinovo prepeljali takoj v bolnišnico.

Šohd v Brežicah proti draginji.

Na javnem zborovanju v Brežicah dne 22. febr. zbrani državni nameščenci in vpokojenci so sprejeli soglasno sledečo resolucijo: Vsled vedno naraščajoče draginje, ki neizogibno vede naš stan v obup, smo pripisani v poslednji uri pred popolno katastrofo dvigniti svoj glas ter opozoriti vse merodajne činitelje, da nemudoma storijo vse, da rešijo uslužbence in njihov družine pred poginom. Zahtevamo: 1. Takojšnje nakazilo že vzakojenih draginjskih doklad brez ozira na izvedbo redukcije (znižanja) uslužbenec, ki se z uveljavljenjem te naredbe itak doseže. 2. Takojšnje izplačilo enkratnih nabavnih prispevkov za državne uslužbence in vpokojence. 3. Ker z ustanovitvijo vseh teh zahtevkov ne bo odstranjena neznanost, zato zahtevamo, da vlada s svojo avtoriteto prepreči draginjo s tem, da omeji izvoz življenjskih potrebščin, posebno pa s skrajno brezobzirnostjo kaznuje vse one izkoriščevalce našega stanu, ki samovoljno navajajo cene. 4. Zahtevamo, da se izjemna tarifa za prevažanje blaga za nabavne zadržuje zopet uvede.

S steklenico po glavi.

Frane Majhen, kovač na glavnem kolodvoru v Ljubljani, se je proti domu vstavljal v Lužarjevi gostilni v Sneberjih, kjer se je neki oče prepiral s svojim sinom. Majhen se je potegnil za očeta, kar je sina tako ujezilo, da je zgrabil silonsko steklenico in ravnil z njo posredoval po glavi.

Najemniki loviše v ljubljanski okolici

bodo pokončavali v svojih lovih vrane. Obvarovati si hočejo s tem tisto malo divjačine, kar je je po ostri zimi preostalo.

Čudna prošnja stolne cerkve.

Mariborska stolna župnija je potom policijskega ravnateljstva naprosila tatu, ki je te dni ukralje iz cerkve monštranco, naj jo na kakšenkolikobodi način vrne, ker nima zanj nobene vrednosti.

Policijski komisar je objavil prošnjo v časopisih s pripombo, da policija storila, ako vrne ukradeni predmet, ne bo preganjala.

Za predsednika gostilničarske zadruge v Celju

je bil izvoljen na običnem zboru hotelir Drago Bernardi. Do sedaj je načeloval zadruzi gostilničar in mesar Rebeuseheg.

Vrtnarsko društvo v Mariboru.

Mariborski vrtnarji ustanovili v zaščito vrtnarskih interesov in nakupovanja prvovrstnih semen ter drugih potrebščin iz tega vira lastno društvo.

Vrtnarski in sadjarski tečaj

priredi kmetijska šola na Glinu za kmetijske mladeniče, ki se hočejo praktično izvežbati v napravi vinogradov, sadovnjakov, trtnic in drevesnic, v cepljenju, obrezovanju in negovanju trt in drevja, v gnojenju in obdelovanju vinogradov in sadovnjakov itd. Vežbanje se vrši pod strokovnim vodstvom. Tečaj se prične 1. aprila in konča 31. oktobra. Členuje v starosti najmanj 15 let dobivajo na zavodu popolnoma prosto oskrbo in mesečno 30 K nagrade. Bolehni ali slabo razviti se ne sprejemajo.

Smrtna kosa.

V Ljubljani je umrl v starosti 83 let Anton Demšar.

V Dobu je umrla gospa Marija Zarnik.

V Sodražici je umrl posestnik Franc Pire.

V Novem mestu je umrla gospa Elza Turšič.

V Hotovljah pri Poljanah je umrl Franc Primožič v visoki starosti 98 let. Bil je najstarejši človek v celi poljanski dolini.

V Delnicah nad Ljubljano je umrl posestnik Valentin Weber.

Novi gerenti.

Za gerenta okrajnega zastava v Brežicah je imenovan Fr. Kene ml., posestnik v Globokem, za dosedanjega namestnika pa dosedanjí gerent Franc Lipej, veletržec v Brežicah.

Občinski odbor v Kandršah je razpuščen. Za občinskega gerenta je imenovan Franc Bogataj, posestnik v Kandršah za njegovega namestnika pa Janez Strmljan, posestnik v Kandršah.

— Ali mi lahko posodiš pet dolarjev? — je vprašal prijatelj prijatelja.
— Zal mi je. Jih nimam pri sebi.
— Ka pa doma?
— O, hvala — doma je vse zdravo.

V Philadelphiji se vrše porotne obravnave. Ker nima sodišče drugega dela, zaslišujejo butlegarje, salonerje in druge kršilce osemnajstega amandamenta. Zadnjih so se umaknili porotniki k posvetovanju. Seboj jim je dal sodnik kvart žganja, katerega so našli pri obtoženem, ter jih naprosil, naj pronajdejo na podlagi tega dokaza, če je možak kriv ali ne.

Dvanajst mož, dvanajst porotnikov je odšlo v posvetovalnico. Po preteku petih minut se je vrnil predsednik porote rekoč: — Gospod sodnik, na podlagi enega kvarta nismo mogli ničesar doznati. Dajte nam eno galono.

— Amerikanski Slovence" piše:

Tukaj se je razglasilo, da je bivši nemški kaiser Wilhelm umrl. Danes pa je dospelo uradno poročilo iz Nizozemske, da bivši kaiser še živi.

— Nekoe je bila zbrana družba, v kateri je imel neki bankir poglavito besedo.
Razpravljalo se je o valutah in devizah ter drugih pojnih, ki jih vsebuje bankirski leksikon.

V kotu je sedel časninar in postal. Ko se je že vsega naveličal, je rekel govorniku: — Samo ena pot je, samo en način, je, potem katerega lahko človek poštenim, potem obogati.

— Kateri je pa ta način? — ga je vprašal bankir.

— In vi tega ne veste, gospod, — se je začudil časninar.

Neki newyorški sodnik je rekel: Govor je edina stvar, ki loči ljudi od živali.

Možak je že trideset let v službi, je policijski sodnik in vsled tega ve, kaj govori.

Skupaj zračeni dvojčki Roza in Jožefa sta umrli.

Pe ne, da bi se Majk Cegare zmočil, ko jim bo pisal posmrtno, ter bleknil!

Roza je bila stara dvainštirideset, Jožefa pa trinštirideset let.

Bivši avstrijski cesar Karol je avarno zbolel. Možak živi v prognanstvu na otoku Madejri. Zdravniki pravijo, da mu tamošnji zrak ne prija.

To rad vjamem. Sam pri sebi gotovo misli, da bi bilo dunajsko ali budimpeštansko ozračje najboljše zanj.

V prejšnjih časih so se vršili ob vsaki najmanjši priliki najraznovrstnejši čudeži.

Sedaj pa, ko papeža izvolijo, niti luna ne mrkne.

Samo laški kanoni pokajo.

Neki rojak mi piše: — Zgaga, tvoja kolona je polna samo ženske obleke. Kaj res ne znaš drugega pisati kot o samih kijkljah, nogavicah, srajcah itd. Proč s tem!

Podpiram, dragi rojak.

Jugoslavanska Katol. Jrdnota
Ustanovljena 1. 1898 Inkorporirana 1. 1900
GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odborniki:
Predsednik: BUDOLF PERDAN, 933 E. 185th St., Cleveland, O.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 106, Pearl Ave., Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH FISHER, Ely, Minn.
Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.
Blagajnik neizplačanih smrtin: JOHN MOVERN, 624 N. 2nd Ave., W. Duluth, Minn.

Vrhovni zbor: Dr. JOS. V. GRAHEK, 843 E. Ohio Street, N. S., Pittsburgh, Pa.

Nadzorni odbor: MOHOR MLADIĆ, 2905 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRANK SKRABEC, 4822 Washington Street, Denver, Colo.

Porotni odbor: LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.
GREGOR J. PORENTA, 2912 Beacon Ave., Seattle, Wash.
FRANK ZORICH, 6217 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Zdravstveni odbor: VALENTIN PIRC, 519 Meadow Ave., Rockdale, Joliet, Ill.
PAULINE ERMENC, 639 — 3rd Street, La Salle, Ill.
JOSIP STEJLE, 404 E. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.
ANTON CELARO, 706 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotno uradno glasilo: "Glas Naroda".
Vse stvari tkačoe se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljke naj se pošiljajo na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošiljajo na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in bolniška spričevala naj se pošiljajo na vrhovnega zdravnika.

Jugoslavanska Katoliška Jrdnota se priporoča vsem Jugoslovancem na obilen pristop. Kdor želi postati član te organizacije, naj se zgleda tajniku bližnjega društva J. S. K. J. Za ustanovitev novih društev se pa obrnite na gl. tajnika. Novo društvo se lahko ustanovi s 8 član ali članicami.

Iz Jugoslavije.

Ponesrečena interpelacija.

Lansko leto je pobegnil iz beogradskega zapora Mladen Marin-ković, eden glavnih obtoženec velikih radi vidovdanskega atentata (na Aleksandra). Meseca novembra lanskega leta se je pa nakrat poročalo, da je grška policija v Solunu aretirala nekoga Srba, ki je bil brez vsakih dokumentov, a pobeblemu atentatorju. V Solnu je odpotoval nato nekaj uradnikov in agentov beogradske policije, ki so hitro ugotovili, da se je grška policija, pač v preveliki vneti zaradi razpisanih nagrad, prevarila in aretirala nekoga kler-parskega pomočnika Božidara Veljkovića, ki je brez dokumentov prispel iz južne Srbije v Solnu, kjer ga je prišla policija. Na posredovanje jugoslov. konzulata so Veljkovića izpustili iz ječe.

Kratek čas nato so objavili razni listi strašne vesti, da je ubogi Veljković tretji dan, ko so ga iz hoteli baže beogradske policijske or-gani z mukami prisilili k priznanju, da je on res atentator Marin-ković. — To strašno zgodbo sta sedaj porabila socialno-demokrati-ska poslanca Elibin Kristan in Nedeljko Divac, da sta vložila inter-pelacijo na ministra za zunanje in notranje zadeve, v kateri zahtevata pojasnila. — Toda slučaj je hotel, da se je ravno te dni, ko sta poslana vložila svojo interpelacijo, pojavil v Beogradu sam živ in zdrav Božidar Veljković, ki ne ve ničesar o kakih mukah in zatruje-ju, da ni umrl, ampak da je delal v Solunu, a sedaj se mu je stozilo po Beogradu, pa je prišel domov. Odgovor na to interpelacijo je bil torej ministrom za notranje in zunanje zadeve prav lahak.

Sruga obsodba naviljalca cen.

Pred okrajnim sodiščem v Zagrebu se je vršila obravnava proti prokuristu tankanjne tvrdke Rechnitzer, Adolfu Führmannu, ki je prodal neki stranki slanike komad po 25 kron, dočim jih je kupil sam komad po 17 kron, ter s tem prekoračil po zakonu dopu-šten dobiček. Führmann je bil obsojen na 2 meseca zapora in de-narno globo 10.000 dinarjev, a za slučaj neizterljivosti globe na daljnje 3 meseca zapora. Zaloga slaničnikov tvrdke se je zaplenila in skupniček izročil fondu za nabavo živeža za siromašne sloje.

Ladja v pristanišču zgorela.

V splitskem pristanišču je izbruhnil požar na parniku Vidov-dan, last Ante Franica iz Kastela, ki je bil obsojen na 6 mesecev ječe. Po prestani kazni se je Galović oženil in ga je kmalu sušica priklenila na posteljo, kateri je podlegel.

Umrli je v Zagrebu

za jetiko Milan Galović, znan iz-za Saffajvega veleizdajniškega procesa in zaradi volunštva je korist Madžarske, vsled česar je bil obsojen na 6 mesecev ječe. Po prestani kazni se je Galović oženil in ga je kmalu sušica priklenila na posteljo, kateri je podlegel.

Srednje šole zaprte.

Kakor javljajo iz Osjeka, so te dni zapeli tankaj vse srednje šole zaradi pomanjkanja kuriva, kate-ga ni mogoče takoj nabaviti.

ADVERTISEMENTS.

DELAVCI SE IŠČEJO!

Lahko rabimo od deset do petdeset dobrih delavcev v tovarni za opako in strešnik v našem mestu na deset blizu Toledo, O. Več let stalnega dela za moše, ki stojijo v kompanijo. Če imate \$200, ali več, lahko vstopite. Pišite na: Mr. W. William, Box 963, Trusburgh, Pa.

5c. vsak dan proč vrženih ali drugače zapravljenih, je uničenih v enem letu \$18.25, ali v petih letih \$91.25 - zakar bi med tem dobili v samih obrestih \$10.95.

\$5. naloženih pred 1. aprilom na naš "Special Interest Account" tekoma caega leta po 4%, bo prineslo \$—20.

\$ 50. naloženih pred 1. aprilom bo prineslo \$ 2. na leto.
\$ 100. naloženih pred 1. aprilom bo prineslo \$ 4. na leto.
\$ 500. naloženih pred 1. aprilom bo prineslo \$ 20. na leto.
\$1000. naloženih pred 1. aprilom bo prineslo \$ 40. na leto.
\$5000. naloženih pred 1. aprilom bo prineslo \$200. na leto.

Delati, Paziti in Varčevati — to pospesuje vašo neodvisnosti! Pričnite z vašimi vlogami TAKOJ DANES — \$5 — in pošljite jih po pošti.

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt Street, New York, N. Y.
Glavno zastopstvo: JADRANSKE BANKE

Vladimir Levstik:

GADJE GNEZDO.

Povest iz dni trpljenja in nad.

(Nadaljevanje.)

VI.

Komaj dnevi so minili, toda železen prst je črtal na severu in jugu, na vzhodu in zahodu; rdeča meja boči dvoje svetov.

Kastelka stoji z Janezom na griču za hišo; sive oči ji merijo obzorje, misel ves daljni svet. — Solze je zdavnaj obrisala, moči povežala v trden snop; čelo ji si hlapčev naprej, roke se gibljejo široko, arzna guba čeli obrvi; vdova čuti nevidnega sovražnika in si ne da skočiti za vrat. Četrtr stotletja ni šlo za življenje in smrt; zdaj stoji drugače nego takrat. Ona že ve, da je Bog in zlodej ne zmora, ne, nikoli! Volja sega na drugi konec sveta, in mati veruje vanjo, saj ni le njena volja: to je duša zemlje, katero je ona vzdrnila.

— Takšen pokoj naokoli, — govori Janez kakor iz sanj. — Čudna je misel, da streljajo tam s kanoni.

— Dobro se čuje, — pravi Kastelka; — ona ne laže!

— Streljanje, mati? Zdi se vam, Komaj vročino slišim peti.

— Sam Bog ne pomni takega; na gosto, kakor pesek z voza. Ti malič, ne slišiš, ali mati čuje, in zemlja.

— Zemlja? — Gad se odmakne, da bi ji bolje videl v obraz.

— Zemlja, — ponavlja vdova mimo, kot bi knjigo brala. — Po zemlji prihaja. Misli si, da te z hoda trn v peto; mari ne čutiš povsod, v glavi in v srcu? In to je hujše od trnja; misliš, da nje ne boli?

— Koga?

— Zemlje. . . Sinoči mi je bilo, kakor bi govorila pod menoj in mi tožila. Kastelka, prvi, sam ljudič jih je dal; premisli, kaj delajo! Vso koga mi slečejo, ves drob izdelo. . . In mrliče spuščajo vame; vse belo mrtvih je v meni. Strah me je, pravi, kačar spite ljudje. . .

— To vam je odleglo, ko ste se zbudili!

— Zakaj? Saj jih slišim, podnevi, ponoči. . . Toda vse krogle lete mimo Jože in Toneta. Ne upajo si; ne smejo.

— Kdo jim ne da?

— Zemlja; ona ju varuje.

Široko strmi Janez mater v obraz; ali se ji meša?

Vdova gleda bistrje ko kdaj.

— Enkrat se mi je v sanjah vrag prikazal. Pomni, mi pravi, dobro zapomni, Kastelka; Bog se ne bo ravnal zate z menoj! Pozabila si ga, zapisala si ženo zemlji, da ti služi; paradiz si prodala pesti za svoje bogastvo in svoje otroke. Na zadnjo uro se vidiva, stara! In meni se je zdelo, da odgovarjam; Pridi, zlodej, kar pridi! Samo da obranim gade in grunt, drugo mi je deveta briga; kar držim, ne izpustim, če me tudi vzešče po smrti.

— Nu, mati, braniš svoje, ni greh, zasluža je! — meni Janez, ali sveta groza mu lije v kosti.

— Braniš svoje ni greh, toda greh je misliti na voč. Zemlja je pokazala, da me hoče imeti zase — kadar sem se obrnila k drugemu, je bilo zlo. Še vas gadov sem se bala dotekniti, prav do zadnjega me je bilo strah.

— Tudi tako ste bili dobri za nas; kar smo, ste vi dali!

— Zdal pravim; motiš se, za to ne more biti kazni. Tudi ona ima rada žito, ki raste iz nje in vendar ji solnce ne maha sijati.

— Ne, mati, za to je ni kazni; zemlja hoče, da bodi srečno, kar diha na nji.

— Košček zasluže prinese vsak na oni svet, — ugiblje vdova. — Za moje grehe ste vi lahko bolj šli ljudje; in Bog mi vstaje, da bi bili drugače cigani. Malokdo si zasluži nebasa brez kruha in strehe; naša se je majala Komaj pra let, pa moram zato preklinjati do groba. In zdaj povej, Benjamín, kam hočeš jeseňi?

— Nikamor, mati, dokler se ne zvedri. V burji je dobro sedeti na svojem.

— Doma ostanek?

— Pri vas. — Toplo ji je pogledal v lice. Tehtal se bom, delal pazil v svet in poslušal zemljo, kaj pripoveduje.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

Komaj skriva zmagovalen smehljaj; gruda je mogočna ljuba, in kdor jo enkrat objame, ga več ne izpusti.

— Posli! — ga stavi opoldne pred družino. — Dokler se Joža ne vrne, je on zraven mene vaš gospodar. Kar zapove, je moja volja, kar objubi, moj dolg; njegova beseda je moja.

Srečno gleda Janez in rdi kakor mladi kralj, ki prvokrat čuti krono na čelu.

Mati sliši topove na meji, le volka ne, ki tuli blizu.

Ne vojna, poslednji dan je tu; ves svet zdaj sklepje račne. Ni je ljubezni, ki bi ne upala, ni ga sovraštva, ki ne bi divgalo noža ta čas. Kdo je suženj, pa ne čaka svobode? Kateri trinog ne kuje novih spon? Sleherni popleh iz teza roko; čuj in straži, zemlja dečev, strni se tesno, poldrugi naš milijon! Prihaja in Judež hočeta dopolniti desetletno delo, petka je urezan tvojemu poginju. Zdal govori sila, in tvoja je majhna; v uho sodnika siče laž — kar močni rad verjame, je resneja!

Jud-premozar se brati z jaro sodrjo; trški pisarji, staenarji in pitani oštirji s tirofiskimi klobuki stikajo glave in šušljajo, pogled zamaknjeni v siko te lepe zemlje; daleč drže bele ceste, ob cestah se ziblje drevje, za drevju mrtvaško sadje — najboljši rodu ki se ni dal ubiti. . . Osiročela čreda moli gamzov šop; nežni deca joka v tuji šoli, poje po taktu lehrerjeve palice pesem zmage nad sretinjo svojih mater.

Tako se menijo, ko teče zanje naša dobra kri. Masčevanje piše črna pisma; ne pomniš nič sovražnikov, Kastelka? Komu si tresla pest? Koga vzame satan prvega? Petindvajset let je zdaj temu; al Petšnig ni pozabil. Herr Petšnig udari gada, ko tebi nič ne more; on kaznuje otroke in otrok otroke, kakor Gospod, bog vsjakih trum. Čez stignajst dni bo sam verjel; pogladi si trebuh in se napihne, zaslužo razmazano po vsem obličju.

Od polдне do polдне je bil Janez gospodar; k obedu prirožljata dva žandarja s komisarijem. Vdovi pade žlica iz rok, gad jih gleda, čudo, kako mirno.

— Koga iščete?

— Janeza Kastele, — ropoče stražmešter; danes mu štrle brki naravnost pod oči.

— Mene hočejo, — se Benjamín obrne k stari. — Ne strašite se, za Boga, ne gorvite; molčite, mati, naslute na grunt na vse. . . Vi veste, da nimam skrivnega na vesti. Al, da ti služi, ali obrekovanje. . . Kastelka, drži se, dovolj, da enega zadene!

Težka roka mu pade na ramo: — V imenu zakona!

— Čemu? — pobara Janez z rezkim glasom.

— Prehitro zveste, — se sovravno zmrdne komisar. — Bodite skromni, mladi mož! Vklenite ga, in pri najmanjšem poizkusu. . .

Dve mrzli železni sponi mu stisneta zapestja; drugi orožnik pomeljnivo nagne puško z ostrim bajonetom.

Kastelka sloni na mizi, oprta na stisnjene pesti. Začenja se Kalvarija, na vsakogar pada veliki križ; da je ne sliši zemlja vpiti v tej minuti! Ali veriga zarozlja med sinovimi rokami; glas se začuje kakor vihra v hohaj; vdovine oči so strašne, zalivajo se s krvjo, in mizna plošča poka med njenimi prsti.

— Mati, — krikuje Janez bled, — ne delajte mi veselja, kdor je kriv! Naj ne vidijo solze v vaših očeh, naj ne slišijo vašega joka; s častjo in slovo se vrnem, mati. . .

— Hm, — gode stražmešter, — to ni gotovo!

Janez ga pogleda. Toda Kastelka se je vzravala:

— Dveh je zadnja beseda, pravie in Kastelec! — oznanja kakor s prižnice.

Skoro bi bila vesela gada. Kakor bor stoji, pogled mu plapolata, verigo nosi kakor žezlo, obraz mu sije od ponosa. To ni obraz človeka, zemlja je, ki odseva zarjo pučnikov! Ali vdova gleda v doku ječe in vešala ter moli same pri sebi:

— Še to pot pomagaj, ti tam, ki ni stojiš ob strani; Bog ali satan vzemi mojo dušo v odkup!

Gospodje opravljajo hišno preiskavo; ves dom pretikajo od vrha do tal, vse kašče, šrambe in podstrešja. V fantovski sobi je plen bogat.

— Zastava? Za puntarje, že verno. Z risarico je hodil Joža na snjaka? Mhm, to se razume; petnajst nabojev — tetete, šimdalje lepše! Pa zemljevid slovenske zemlje, ki bi jo radi odepili!

To so reči, ki jih plačujejo s konopecem; ali Janez ne trne z oči. Smeja se; le kdo je iztuhlati ves tako neumno? Še usta ni da bi odprl, sodniki se bodo zvijali od smeha!

Par knjig zatlačita žandarja v svoje torbi; ozri se, Benjamín, posiednjikrat! U slišiš, zemljo, kaj ti paje v solnčnem blestaj? Orče, kaj šume, zeleno trato, kaj priveduje?

Kremen, ostani trd!

— Bog z vami, mati; vrnem se — vesel odhajam!

— Vidim, gad; korajžo! Zdržim, dočakam te. . . Voz je zaprežen.

— Voz — zame? Izprezi, Lipce, konja v hlev! Vsi naj me vidijo; Kastelec ne povekamo oči!

(Dalec prihodaj!)

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Doma ostanek?

— Pri vas. — Toplo ji je pogledal v lice. Tehtal se bom, delal pazil v svet in poslušal zemljo, kaj pripoveduje.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

— Poslušaj; ali potem ti gospodari, da jo boš prav razumel.

Štrajk — ki bi ga bilo lahko preprečiti.

Skozi vsaj zadnjih mesecev so bili listi polni praznih čenčarij, glede visokih cen premoga, stroškov dela, likvidacije dela v rovih, padajočih življenjskih stroškov ter slabe proporcije med sedanjo višino plač premogarjev ter cene vseh drugih stvari. Seveda, pričevanja glede vseh teh stvari si nasprotujejo. Stvar je vedno taka. Predsednik Lewis United Mine Workers pravi, da predstavljajo stroški neznatno majhen faktor pri cenah premoga. Premogarski delodajalci pa dajejo stroškom dela odlično in važno mesto. Javnost je izprva presenečena in začudena. V dnu srea pa je pripravljena soglašati z delodajalci, ker je prepričana, da cene padajo, da delo likvidira in da se mora tudi v premogarskih rovih zgoditi to, kar se tako splošno dogaja.

V preteklih par letih je bila zgodovina premogarske industrije vse preje kot brez dogodkov. Problemi te industrije so obrnili nase pozornost tako izvodencev kot lajkov, ne raditega, ker je to uzor industrijalne organizacije, temveč raditega, ker se je očividno izjavila v namenih in ciljih, radi katerih se domneva, da se organizira industrije. Na sestanku American Economic Association v decembru leta 1920 so narodni ekonomski inženirji, geologi, delavski voditelji in trgovci izpolnili dve seji s svojimi ustmenimi in pisanimi izjavami glede boleznij v premogarski industriji. Nikdar ni bilo opaziti dosti soglasja glede tega tako zapletenega predmeta. Ta ali oni je imel lahko še toliko predsodkov — proti birokraciji, strokovnemu unjoizmu ali visokim plačarjem, a vse to se je izgubilo v ustrajnem pričevanju dejstev, da so zla industrije organična in trajna in da obstaja ozdravljenje v drastični kontroli in reorganizaciji. Sedanjji voditelji industrije so se izkazali nesposobni. Naslednji korak mora biti likvidacija, ne ona strokovnih ali delavskih unij, marveč likvidacija bankrotne in preživele se industrijalne uprave.

Ta obsodba premogarske industrije pa ni bila niti nova, niti nepričakovana. Tekom vojne sta se dve veliki temeljni industriji dežele, kopanje premoga in transportacija skupno polomili. Jasno je bilo, da je treba železnicam centralizirane uprave, a še bolj jasno je bilo to z ozirom na premogovnike dežele. Vsled tega se je ustvarilo "akozvano Kurilno administracijo (Fuel Administration), določilo cene, izpremenilo upravo, uravnilo delavske odnose in posledica tega je bila, da se je zmešnjavo glede premoga reduciralo ter uveljavilo vsaj nekoliko redno kontrolo.

Znano je, da poznavanje ali vedno ne določa v vsakem slučaju politiko. V premogarski industriji se kaj takega ni zgodilo. Dejansko je vsakdo pričakoval, da se bo zgodilo nekaj novega. Nikdo ni bil razočaran. Rekonstrukcijska politika vlade je zadela na zahtevo delodajalcev, naj se odpravi kontrola. Pretile so stavke in dejanski se jih uveljavile v nekaterih poljih. Vlada je posegla vmes in obe premogarski komisiji, za mekhi in trdi premog sta objavili svoje sklepe S silo in ustrahovanjem je bil za trenutek zopet uveljavljen mir. Nikdo pa ni ni mota. Bilo je jasno, da bo nekaj frukcije iznova zančilo požer. Kongres je posvetil premogu svojo pozornost. Senator Frelinghuysen je nanovo iznašel to, kar je bilo že neštetokrat prej spravljeno na dan, namreč kronično slabo zaposlenost, velikanske rezerve nezaposlenega dela ter presentljivo pomanjkanje zanesljivih informacij glede odstava in izvrševanja industrije. Vsled tega je pričel sestavljati predlogo, ki ni določala nič manj kot stvarjenje javne agencije, ki naj bi upravljala na dan dejstva. Čelo to pa je bilo premogo. Premogarski baroni so bili preveč močni. Predlogi se je vsled tega dovolilo, da spi spanje pravičnega. Narod pa je zopet pričel čakati, da se bo nekaj pripetilo.

Med tem časom pa je prišla in industrijalna depresija ter vedno bolj naraščala. K njih normalni usodi nezadostnega zaposlenja so dodali premogari še blagre nezaposlenosti, ki je znana v profesionalnih krogih kot ciklična, to je vračajoča se v določenih presledkih. Položaj je postal tako resen, da je bil deležen polne pozornosti posebnega komiteja predsednikove konference glede nezaposlenosti. Preštudiralo se je dejstva kot obstajajo. Priznalo se je, da so razmere slabe. Predsednik Lewis United Mine Workers je nastopil pred komitejem ter v dobrem ugotovilu zahteval, naj se ugotovi proujni premogarjev, ko so zahtevali odpomoč proti uničljivim učinkom nezaposlenosti. Dovolilo se mu je zaslišanje. Delodajalci na konferenci so nastopili za likvidacijo plač, a delavski zastopniki proti taki likvidaciji. Nekaj časa nato so bile seje konference prekinjene. Priporočila Lewisa so postala stvar zgodovinskega rekorda. Uprava premogarske industrije pa je vršila svoj posel naprej kot prej.

Naslednja preiskava glede premoga je prišla z druge strani in iz povsem drugega razloga. Prav kot da se hoče dati novega življenja teku dogodkov v industriji, je izbruhnila v West Virginiji državljanska vojna. Dejstva glede te epizode so še vedno v sležem spominu vsakega. Kot ponavadi se je pričela stvar z napori, da se unijonizira reorganizirane okraje in kot po navadi se je končala z izgoni, privatno policijo in revskimi stražniki, oroženo obrambo proti slednjim in vojnim pravom. Neposredni učinek vladne intervencije je bil, da se je napravilo konec pohoda premogarjev. Trajni učinek pa je bilo ovekovečenje starih industrijalnih razmer. Tudi v tem slučaju, kot poprej, je pokazal kongres znamenja življenja. Zopet je hotel imeti nekaj luči glede premogarskega vprašanja, da bi mogel boljše voditi bodoči tek javne politike. Senator Kenyon je sledil senatorju Frelinghuysenu kot proučevallec premogarskega problema. On,

titi stavka, se je prevedlo vprašanja, zvezana z njo, v izraze delavskih stroškov ter vlade unije. Naša sredstva javne informacije obenem s predstavitelji administracije so se skrbno izogibala osvetliti spor z onimi dobro znanimi dejstvi glede premogarske industrije, kajti ta dejstva bi obrnila javno mnenje od razprave glede takih začasnih in splošno ničevih odredb kot je kompromis na uravnavna plač ter spravila to javno mnenje na pota konstruktivnih misli glede premogarskega problema. V kolikor so bili prizadeti voditelji ameriške javne politike so bila taka dejstva kot velikansko bogastvo premogovnih virov v Združenih državah, zloraba teh virov od strani privatnih interesov, pogosto in javno omalovaževanje javnih interesov od strani premogarskih baronov ter beda premogarjev v West Virginiji državne tajnosti, o katerih se je bil zaupno šepetalo preko konferenčne mize.

Naj je bil motiv ali pomanjkanje motiva za tako politiko tak ali tak, nčinek je bil vidno brez dvoma ta, da se je igralo direktno v roke premogarskih operatorjev, to je baronov. Izprva so očividno skušali izsiliti poraz premogarjev. Nezaposlenost v rovih je bila splošna in huda. Malenkostni osebni prihranki in viri premogarjev so bili kmalu izčrpani. Unija je bila razdvojenca od notranjih sporov. Pomoč krajevnih in zveznih oblasti je pomejnjala poraz za unijo v West Virginiji in Alabami. V vsakem slučaju se je lahko zaneslo na sodišča, da nudijo vso pomoč, katere so bila sposobna v namenu, da oprostite delodajalce "bremena" check-off sistema kot so ga imenovali. Ali bi si mogli predstavljati boljki čas, da se spravi na dan ter širi vprašanja, ki so stranske važnosti, da se stavi zahteve, katerih bi že po njih naravi ne more sprejeti organizirano delo in da se nato provocira bitko v namenu, da se iztrebi unija in organizacija? Izgledi za zmago so stajali, zakaj bi se torej ne posteljali prilike? Vsled tega tudi niso hoteli stopiti premogarski baroni v pogajanja z unijo, — kako zelo bi bila javno sposobnost ogorčena, če bi se unija ne hotela posvetovati z delodajalci! — in javnost se ozira na vse to z ravnodušjem! Pozabljene so obtožbe, dvignjene proti upravam premogarskih družb, pozabljena pričevanja izvodencev in izkušenj. Javnost se čuti povsem mirno. Zaloge premoga so velike. Če ne bo trajala stavka več kot tri mesece, ne bo imela publika nikakih sitnosti od tega. Njeni interesi so zavarovani. Vsled tega naj se boj le prične.

Take so v sedanjem času razmere v premogarski industriji. Ni lepa slika, to je res, a gotovo prihrana in pravična. Vse, kar morejo zahtevati prijatelji premogarjev za slednje, je to, da naj bo boj pravičen. Vladna intervencija, če nam je dovoljeno soditi po preteklosti, ne bo napravila nič drugega kot iz slabe situacije še dosti slabšo. Če smemo soditi po preteklosti, ne more šeststo tisoč tisoč, zaposlenih v premogarski industriji, povetiti ali zaupati svojih usod dobrohotnosti občinstva ali premogarskih baronov. Za premogarje bi pomenjalo uničenje njih unije veliko nesrečo. Vsaj

IZ RUSIJE.

Lakote se ne bo konec.

Svetovna liga za rešitev gladujočih v Rusiji poroča, da bo po novi žetvi in

